

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 94/20
Luxemburg, 16 iulie 2020

Hotărârea în cauza C-129/19
Presidenza del Consiglio dei Ministri/BV

Statele membre trebuie să acorde o despăgubire oricărei victime a unei infracțiuni intenționate săvârșite prin violență, inclusiv celor care au reședința pe propriul teritoriu

Despăgubirea nu trebuie să acopere repararea integrală a prejudiciilor, însă cuantumul acesteia nu poate fi pur simbolic

În Hotărârea **Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19)**, pronunțată la 16 iulie 2020, Curtea, întrunită în Marea Cameră, a statuat, în primul rând, că regimul răspunderii extracontractuale a unui stat membru pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului Uniunii are vocația de a se aplica, pentru motivul că acest stat membru nu a transpus în timp util Directiva 2004/80¹, în privința victimelor care au reședința în statul membru respectiv, pe teritoriul căruia a fost săvârșită prin violență infracțiunea intenționată. În al doilea rând, Curtea a declarat că o despăgubire forfetară acordată victimelor unei violențe sexuale în temeiul unui sistem național de despăgubire a victimelor infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență nu poate fi calificată drept „echitabilă și corespunzătoare” în sensul aceleiași dispoziții, dacă este stabilită fără a se ține seama de gravitatea consecințelor, pentru victime, a infracțiunii săvârșite și nu reprezintă, așadar, o contribuție adecvată la repararea prejudiciului material și moral suferit.

În speță, în luna octombrie a anului 2005, BV, o cetățeană italiană cu reședința în Italia, a fost victima unor violențe sexuale săvârșite pe teritoriul acestui stat membru. Cele 50 000 de euro pe care autorii acestor violențe fuseseră obligați să le plătească reclamantei cu titlu de daune interese nu i-au putut fi însă plătite ca urmare a faptului că aceștia s-au sustras executării. În luna februarie a anului 2009, BV a chemat în judecată Presidenza del Consiglio dei Ministri (Cabinetul prim-ministrului, Italia) pentru repararea prejudiciului pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a netranspunerii în timp util, de Italia, a Directivei 2004/80². În cursul acestei proceduri, Presidenza del Consiglio dei Ministri a fost obligat, în primă instanță, la plata către BV a sumei de 90 000 de euro, cuantumul fiind redus la 50 000 de euro în apel.

Sesizată cu un recurs declarat de Presidenza del Consiglio dei Ministri, instanța de trimitere ridică, pe de o parte, problema posibilei aplicări a regimului răspunderii extracontractuale a unui stat membru, ca urmare a transpunerii tardive a Directivei 2004/80, în privința unor victime ale unor infracțiuni intenționate săvârșite prin violență care nu se aflau într-o situație transfrontalieră. Pe de altă parte, ea avea o îndoială cu privire la caracterul „echitabil și corespunzător”, în sensul Directivei 2004/80, al sumei forfetare de 4 800 de euro prevăzute de reglementarea italiană³ pentru despăgubirea victimelor unei violențe sexuale.

¹ Directiva 2004/80/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind despăgubirea victimelor infracționalității (JO 2004 L 261, p. 15, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 31, rectificare în JO 2016 L 126, p. 85).

² Potrivit articolului 12 alineatul (2) din directivă, „[t]oate statele membre asigură că dispozițiile de drept intern prevăd existența unui sistem de despăgubire a victimelor infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență pe teritoriile lor respective care să garanteze o despăgubire echitabilă și corespunzătoare a victimelor”.

³ Se cuvine arătat că, ulterior introducerii prezentei acțiuni în răspundere extracontractuală îndreptate împotriva Italiei, acest stat membru a instituit un sistem de despăgubire a victimelor infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență pe teritoriul italian, indiferent dacă ele au sau nu reședința în Italia. Sistemul menționat acoperă de asemenea, în mod retroactiv, faptele care intră în sfera acestei infracționalități, săvârșite începând cu 1 iulie 2005.

În ceea ce privește prima întrebare, Curtea a amintit mai întâi condițiile care permit stabilirea răspunderii statelor membre pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii, și anume existența unei norme de drept al Uniunii încălcate care acordă drepturi particularilor, o încălcare suficient de gravă a acestei norme și o legătură de cauzalitate între respectiva încălcare și prejudiciul suferit de particulari. În speță, ținând seama de termenii Directivei 2004/80, de contextul său și de obiectivele sale, Curtea a arătat în special că, prin această directivă, legiuitorul Uniunii a optat nu pentru instituirea de către fiecare stat membru a unui sistem de despăgubire specific, limitat numai la victimele infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență care se află într-o situație transfrontalieră, ci pentru aplicarea, în favoarea acestor victime, a sistemelor naționale de despăgubire a victimelor infracțiunilor menționate săvârșite pe teritoriile respective ale statelor membre. La finalul analizei sale, ea a considerat că **Directiva 2004/80 impune fiecărui stat membru obligația de a se dota cu un sistem de despăgubire care să privească toate victimele infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență pe teritoriul său, iar nu numai victimele care se află într-o situație transfrontalieră.** Din ceea ce precedă, Curtea a dedus că Directiva 2004/80 conferă dreptul de a obține o despăgubire echitabilă și corespunzătoare nu numai victimelor acestor infracțiuni care se află într-o astfel de situație, ci și victimelor care au reședința obișnuită pe teritoriul statului membru în care a fost săvârșită infracțiunea. În consecință, sub rezerva îndeplinirii celorlalte două condiții menționate anterior, un particular are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate de încălcarea de către un stat membru a obligației sale care decurge din Directiva 2004/80, iar aceasta independent de aspectul dacă acest particular se afla sau nu într-o situație transfrontalieră în momentul în care a fost victima infracțiunii în cauză.

În ceea ce privește a doua întrebare, Curtea a constatat că, în lipsa, în cuprinsul Directivei 2004/80, a vreunei indicații cu privire la quantumul despăgubirii care ar trebui să corespundă unei **despăgubiri „echitabile și corespunzătoare”**, directiva menționată recunoaște statelor membre o marjă de apreciere în acest scop. Totuși, deși această despăgubire **nu trebuie să asigure neapărat o reparare integrală a prejudiciului material și moral suferit de victimele infracțiunilor intenționate săvârșite prin violență**, ea **nu poate însă să aibă un caracter pur simbolic sau vădit insuficient în raport cu gravitatea consecințelor**, pentru aceste victime, a infracțiunii săvârșite. Potrivit Curții, despăgubirea acordată unor asemenea victime în temeiul acestei directive trebuie astfel să compenseze, într-o măsură adecvată, suferințele la care au fost expuse. În această privință, Curtea a precizat de asemenea că o despăgubire forfetară a unor astfel de victime poate fi calificată drept „echitabilă și corespunzătoare”, în măsura în care baremul despăgubirilor este suficient de detaliat, astfel încât să se evite ca despăgubirea forfetară prevăzută pentru un anumit tip de violență să se poată dovedi, având în vedere împrejurările unui caz particular, vădit insuficientă.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293